

Valitsuse pressiteate alusel, 21.09.2009

Eesmärgiga ületada majandussurutis, luua riigis uusi töökohti, leida kauaotsitud Eesti Nokia ning viia Eesti viie Euroopa jõukaima riigi hulka, otsustas valitsus täna algatada Eesti oma kosmoseprogrammi, mille eesmärk pikemas perspektiivis on Marsi asustamine.

Arvestades:

- kartuli kui toorme odavust praeguse kriisi tingimustes;
- fakti, et kartulikasvatus on olnud aastaid meie rahva üheks peamiseks elatusallikaks, mille tõttu on Eestit tuntud ka „kartulivabariigina“;
- vajadust arendada Eesti põllumajandust ja maaelu

võeti vastu strateegiline otsus, et algatatav kosmoseprogramm peab põhinema just kartuli mitmesugustel rakendustel.

Kosmoseprogramm jaguneb kolmeks etapiks:

1. Vajaliku oskusteabe kogumine kartuli ja kosmosetehnoloogia kohta, uurimisasutuste loomine ja spetsialistide ettevalmistamine.
2. Kosmodroomi ja planeetidevaheliste kosmoserakettide väljaarendamine ja ehitamine, kosmonautide ettevalmistamine.
3. Mehitatud kosmosereiside korraldamine Marsile, sealse atmosfääri elamiskõlblikuks muutmine, asunduste rajamine ja rahvusvahelise Marsiturismi arendamine.

Programmi esimene etapp algas Tartu Ülikooli Keemia instituudis läbiviidud eeluuringutega sobivaima kartulisordi kindlakstegemiseks, mille kosmoseprogrammiks vajalike omaduste väljaselgitamisele edaspidi süvitsi keskenduda. Väljavalituks osutus sort 'Adretta'. Põhjalikumad uuringud toimuvad 25. septembril Tartu Ülikoolis, kus kartuli 'Adretta' omadusi selgitavad katseliselt parimad noored loodusteaduste spetsialistid üle Eesti. Nende poolt läbiviidavad uuringud aitavad tuvastada kartuli tõhusust:

- 1) kasutamisel kosmonautide toiduna, sh vitamiiniallikana (uurides kartulimugulate vitamiinisisaldust);
- 2) Marsile hapnikurikka atmosfääri loomisel läbi fotosünteesi (analüüsides vastavate kartuli lehepigmentide omadusi kartulitaime erinevatel elujärgudel);
- 3) kasvatamisel vesikultuuridena ehk hüdroponiliselt (uurides mugulatega toimuvaid protsesse mitmesugustes vesilahustes).

Lähiaastatel on teadlastel plaanis jätkata uuringuid ka kartuli rakendusvõimalustest kavandatavate uudsete kosmosesõidukite energiaallikana. Töörühma juhi Ando Mugula sõnusi on esimesed katsetused kartulipatareiga osutunud paljulubavateks: kartuli ühendamisel vooluahelasse õnnestus uurijatel panna hõõguma taskulambipirn! Tarvis on veel lahendada mõnesugune puudujääva võimsuse probleem, millele meie tublid noored loodusteadlased järgmistel olümpiaadidel saavad õla alla panna. Sellel aastal aga – esimesed eelpoolnimetatud vajalikud katsetused.